

Melk is een krachtig en veelzijdig hulpmiddel om de gezondheid en het management van de melkkoeien vakkundig op te volgen en – indien nodig – bij te sturen. In een serie belicht Veeteelt de mogelijkheden van de analyse van melk als managementtool.

Meer melknieuws? www.meerwaardeuitmelk.be

Deel 1: **Uiergezondheid**

Deel 2: **Rantsoen**

Deel 3: **Vruchtbaarheid**

Deel 4: **Fokkerij**

Deel 5: **Diergezondheid**

Deel 6: **Efficiënt voeren**

Deel 7: **Rondetafelgesprek**

Gemiddeld lactatiestadium ligt bij voorkeur onder de 180 dagen

Een tot twee euro verlies per extra dag tussenkalftijd

Een slechte vruchtbaarheid betekent minder opbrengsten. Een hogere tussenkalftijd zorgt voor verlies aan melk, minder geboren kalveren en meer opgeruimde productieve koeien. Voeding en koecomfort spelen een cruciale rol bij vruchtbaarheid.

tekst **Hanne Vandenberghe**

Een tussenkalftijd boven de 400 dagen duidt op een probleem', aldus Geert Opsomer, hoofddocent aan de faculteit Diergeneeskunde van UGent. Hiervoor moet een oorzaak en een oplossing gevonden worden. 'De streefwaarde ligt op 385 dagen.' Om deze tussenkalftijd te bereiken moet het interval afkalven tot eerste insemi-

natie zo kort mogelijk zijn, zo stelt Peter Vercauteren, hoofd ki en et bij CRV. 'Veehouders kunnen het best streven naar een gemiddelde van tachtig dagen. Dat betekent wel dat al eerder gestart moet worden met insemineren.' Volgens Opsomer sprak men vroeger van één tot anderhalf euro verlies bij een toename van de tussenkalftijd met een dag.

'Ondertussen mogen we spreken van anderhalf tot twee euro.' Pieter Passchyn, specialist melkvee begeleiding bij adviesbedrijf Milkadvice, noemt een hoger cijfer. 'Op bedrijven met een lagere score voor vruchtbaarheid loopt het verlies op van twee tot vier euro.'

Snel naar vierde lactatie

Pieter Passchyn waarschuwt voor het gebruik van gemiddelden. Hij verkiest de mediaan van de tussenkalftijd ofwel het middelste getal bij rangschikking van klein naar groot opdat rekening wordt gehouden met uitschieters. De tussenkalftijd is het best zo kort mogelijk, zeker in de eerste, tweede en derde lactatie. Vanaf de vierde lactatie is deze van minder belang. De persistente koeien compenseren een langere tussenkalftijd door een hoge-

re vet- en eiwitproductie in de vierde, vijfde en zesde lactatie. Ook is de voerefficiëntie hoger in latere lactaties. 'Aangezien de grootste kosten op een melkveebedrijf de voederkosten zijn, moet je proberen om zo snel en zo veel mogelijk koeien in het begin van de lactatie te hebben of in lactatie vier, vijf of zes.'

Voor een goede tussenkalftijd is en blijft de bronstdetectie de grote uitdaging voor een melkveehouder, zeker op groeiende bedrijven met steeds hogere producties. Hulpmiddelen kunnen een significante bijdrage leveren. Of dit het best stappentellers of halsbanden zijn, laat Opsomer in het midden. Op de eerste plaats moet het klikken tussen het systeem en de veehouder. 'Uit een studie van collega Dobson blijkt dat je bij visuele controle slechts vijftig procent van de bronstige koeien ziet. Activiteitsmeters tonen een significante verbetering tot 75 procent.' Een combinatie van beide kan meerwaarde bieden.

De aandacht van de veehouder moet bij de niet-drachtige dieren liggen. 'Blijven wachten tot een koe bronstig wordt is geen oplossing', aldus Passchyn.

Koecomfort en goed rantsoen

Het optimale inseminatietijdstip kan vastgelegd worden met behulp van de zogenaamde 'ochtend-avond-regel'. Is een koe 's ochtends bronstig, dan is het het best haar 's avonds nog te insemineren, twaalf uur na het vertonen van de sta-reflex. 'We streven naar 1,7 inseminaties per dracht. Ligt dit boven de 2, dan ben je niet goed bezig', aldus Opsomer.

De basisstappen voor een goede vrucht-

baarheid zijn voldoende koecomfort en een passend rantsoen. Een goede bronstdetectie is pas mogelijk als het koecomfort goed voor elkaar is. Koeien die mank lopen of op te gladde vloeren lopen, vertonen onvoldoende bronstsymptomen.

De koeien moeten voldoende droge stof kunnen opnemen om de negatieve energiebalans tegen te gaan. Dit kan door de lengte en de breedte van het voerhek te optimaliseren en door steeds voldoende voer te verstrekken. Meerdere voerbeurten of regelmatig aanvegen helpt om de koeien aan het vreten te houden. Een goede voorbereiding van de lactatie tijdens de droogstand is essentieel.

Pensgezondheid

'Voeding en vruchtbaarheid gaan hand in hand', zo stelt Peter Vercauteren. Bij koeien met ketose, pensverzuring of een te hoog ureumgetal is er een verminderde vruchtbaarheid, doordat er bij deze probleemgevallen veel embryonale sterfte optreedt. 'Via mpr zijn die probleemkoeien goed te monitoren.'

Binnen de mpr-resultaten geeft MPR Voeding, een onderdeel van de mpr bij CRV, een beeld van de gezondheidsstatus op het gebied van pensverzuring en energievoorziening. 'Bij een goede pensgezondheid ligt het verschil in vet- en eiwitpercentage tussen 0,5 en 1,25. Er zijn individuele attenties voor ketose als de verhouding hoger dan 1,25 ligt en als er aceton wordt aangetoond in de melk.' Een koe krijgt een attentie voor pensverzuring als het vetpercentage lager is dan het eiwitpercentage en het vetpercentage lager is dan 4 procent. Dat kan bij-

voorbeeld te wijten zijn aan te weinig structuur in het rantsoen. Een ureumgehalte boven de 30 zorgt voor problemen bij de te insemineren koeien die 60 tot 120 dagen in lactatie zijn.

Maximaal 180 dagen in lactatie

Voor Geert Opsomer is het gemiddeld aantal dagen in lactatie belangrijk in de evaluatie van de vruchtbaarheid op het bedrijf. 'Dit getal laat het zien als er veel koeien zijn in een laat lactatiestadium. En dat kost de boer geld. Bij een stijging van 30 dagen daalt de melkproductie 10 procent. Bij voorkeur zien we dit kengetal het liefst onder de 180 dagen.'

Pieter Passchyn koppelt het aantal dagen in lactatie aan de voerefficiëntie en ziet dit kengetal het liefst op 170 tot 180 dagen. Daarvoor zijn voldoende koeien nodig die in het begin van de lactatie zijn. 'Aan het begin van de lactatie is de omzetting van voer naar melk het meest efficiënt', geeft hij aan.

Mpr is een belangrijk hulpmiddel bij het maken van beslissingen. Bij koeien met een lage lactatiewaarde of met een te rugkerend verhoogd celgetal kan de veehouder ervoor kiezen om niet te insemineren of om in te kruisen met een witblauwstier.

Opsomer vergelijkt mpr met een rapport, waarop je steeds kijkt naar verbeterpunten om zo hoog mogelijk te scoren. Voor de dierenarts is een belangrijke taak weggelegd om infectieuze aandoeningen zoals ibr, bvd en neospora in de hand te houden. Deze infectieuze aandoeningen hebben een serieuze impact op de vruchtbaarheid. |

Hans Van Reybrouck: 'Verwachte tussenkalftijd staat op 383 dagen'

Hans Van Reybrouck (44) uit Torhout melkt zestig koeien en liet de afgelopen jaren een mooie ontwikkeling in zijn technische kengetallen zien. 'Ik maak al heel lang gebruik van mpr. Sinds een aantal jaren volgt de bedrijfsbegeleider alles beter.'

In 2010 en 2011 lag de tussenkalftijd op 430 dagen. Dit nam stelselmatig af tot 390 dagen in 2015. De verwachte tussenkalftijd voor 2016 staat op 383 dagen. 'In het postquotumtijdperk moet je streven naar een zo hoog mogelijk saldo. Hiervoor moet je technisch goed scoren en zoveel mogelijk melk produceren.' Dit jaar hoopt Hans op een 305 dagenproductie boven de 10.000 liter. In 2015 lag de productie op 9900 liter met 4,5% vet en 3,6% eiwit, terwijl de melkgift in 2013 en 2014 rond de 9000 liter schommelde.

Bij de mpr-gegevens kijkt Hans vooral naar het overzicht. Daar vergelijkt hij de bsk van de pasgekalfde koeien (onder de 60 dagen) met die van de koeien die al verder in lactatie zijn om te zien of alle

dieren goed opstarten. Bij de attentiekoeien wordt vooral voortgegaan op het advies van de bedrijfsbegeleider die om de drie weken komt. Van alle gekalfde koeien wordt bloed genomen en worden de ketonen bepaald. Probleemdieren krijgen een kuur met propyleenglycol gedurende vijf dagen.

Bij de attentielijsten wordt gekeken welke dieren een hoog vetgehalte en een laag eiwitgehalte hebben. Bij onvoldoende energieopname is er kans op pensverzuring. Daarom is voeding van groot belang voor het metabolisme en voor de vruchtbaarheid. 'Vorig jaar hebben we sterk ingezet op voeding. Er kwamen bieten in het rantsoen. We letten ook op de voersnelheid van de kuil, zodat broei tot een minimum beperkt wordt.'